

Máj

Karel Hynek Mácha

Literární druh a žánr:

- Lyricko-epická báseň
- Romantismus
- Drama, Poezie,

Časoprostor:

- Česká krajina v máji (květnu), v krajině u Doks, pod kopcem Bezděz, u Máchova jezera

Kompoziční výstavba:

- 4 zpěvy a 2 inzermezzy
- Chronologický děj
- Složitá vnitřní struktura

Téma a motiv:

Téma: Smrt, Láska, Země, Čas

Motiv: Úvahy o čase, o smrti, čas ztrácí význam při čekání na popravu.

Postavy:

- Jarmila: mladá dívka, miluje Viléma
- Vilém: loupežník, syn Hynka, který ho kdysi vyhnal z domu, typický romantický hrdina, nevěří na svou vinu, lituje se
- Hynek: svůdník Jarmily, symbol poutníka, vrací se na místo popravu

Děj:

První zpěv báseň začíná oslavou máje, popisem krásné, májové přírody. Jarmila čeká na svého milého u břehu jezera. Místo něj však připlouvá jeho přítel se zprávou, že Vilém má být druhého dne popraven za vraždu Jarmiliny svůdce. Jarmila skočí do Jezera a utopí se. **Druhý zpěv** Vilém ve vězení přemýšlí, přesvědčuje se, že není vinen. Dozvídá se, že zabil svého otce, který ho kdysi vyhodil z domu a kvůli němu se stal vůdcem loupežníků. Počítá padající kapky, jakoby měřil čas. **První intermezzo** Na popravišti čeká sbor duchů na Viléma. **Třetí zpěv** Vilém se loučí s přírodou, kterou už nikdy neuvidí. Obává se, co bude po smrti. Davy lidí vybíhají na louku, aby si ho prohlédli. Vilém je popraven a jeho tělo je vpleteno do kola. **Druhé Intermezzo** Vilémovi spolu loupežníci sedí kolem ohně, mlčí. Jsou nešťastní ze ztráty svého vůdce. **Čtvrtý zpěv** do vesnice se vrací sám autor, po sedmi letech poslední den v roce. V hospodě se dovídá příběh Viléma a Jarmily. Opět se vrací prvního máje ke kolu. Děj končí ztotožněním se Máchy s dějem zvoláním „Hynku! Viléme! Jarmilo!“

Shrnutí: Ve čtyřech zpěvech, odehrávajících se v květnu ve třech denních dobách, a ve dvou intermezzech vylíčil básník tragédii tří lidí, která přerostla v tragédii obecně lidskou. Vilém zavraždí svůdce své milé Jarmily. Až po té zjistí, že zabil svého vlastního otce, kterým byl kdysi zavržen, kvůli čemuž se z něj stal obávaný vůdce loupežníků. Je vězněn a čeká v cele na popravu. Přemýšlí o životě a smrti, vině a trestu, nicotě a marnosti, o své popravě a osudné náhodě, která ho do vězení přivedla. Tato část přináší jeden z nejsilnějších momentů celé básně. Když se Jarmila dozví o smrti svého milého, skončí svůj život skokem do jezera. Na místo poprav po letech přichází vypravěč. A medituje nad lebkou a kostmi Viléma, které zde našel. V posledním verši se ztotožní s jejich tragédií.

Jazykové prostředky

- Er forma, v závěru Ich forma
- Subjektivizace
- Dramatická kompozice
- Kontrasty
- Spisovná čeština
- Poetismy
- Oxymóron
- Epiteton
- Metonymie
- Personifikace
- Metafory
- Básnické přívlastky
- Přirovnání
- Personifikace

Karel Hynek Mácha

- Vystudoval filosofii a práva v Praze
- Lásky k Lori Eleonoře Šomkové
- Měli syny Ludvíka
- Zemřel v den své svatby
- Velmi rád chodil pěšky po českých hradech a zámcích (symbol poutníka)
- Pravým romantickým hrdinou

Ostatní autorova tvorba: Májinka

Pouť krkonošská

Cikání

Literární obecně kulturní kontext:

- Autora opět řadíme mezi národní obrozence
- Zároveň v téhle době bylo mnoho revolucí v Evropě
- Rozvoj divadla
- Emancipační hnutí žen, vznik dívčích škol
- Pohybujeme se v Českém romantismu.